

Sygn. akt IV CSK 567/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku A. W.
przy uczestnictwie P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 8 maja 2017 r.,
na skutek dwóch skarg kasacyjnych - wnioskodawcy i uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 5 maja 2016 r., sygn. akt I Ca (...),

- 1. odrzuca skargę kasacyjną uczestnika,**
- 2. odmawia przyjęcia do rozpoznania skargę kasacyjną wnioskodawcy;**
- 3. oddala wniosek wnioskodawcy i uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargami kasacyjnymi wnioskodawcy A. W. i uczestnika P. S.A. w L. od postanowienia Sądu Okręgowego w S. z dnia 5 maja 2016 r., sygn. akt I Ca [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uczestnik zakwestionował rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji w zakresie, w jakim została oddalona jego apelacji, w której domagał się obniżenia zasądzonego od niego na rzecz wnioskodawcy wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu z kwoty 38 143 zł do kwoty 16 474 zł.

W skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia została określona na kwotę 21 669 zł. Uczestnik zarzucił naruszenie art. 305² § 2 k.c. w zw. z art. 305¹ k.c. przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że odpowiednie wynagrodzenie za ustanowienie służebności to wynagrodzenie uwzględniające jako jego składnik zmniejszenie wartości nieruchomości, bowiem wnioskodawca nabył nieodpłatnie własność nieruchomości, na której została ustanowiona służebność przesyłu, w momencie, gdy już te urządzenia elektroenergetyczne znajdowały się na tej nieruchomości.

Z tego względu, skargę kasacyjną uczestnika należy uznać za niedopuszczalną z uwagi na wskazaną wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.). Jeżeli w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu (art. 519¹ § 1 k.p.c.), przedmiotem zaskarżenia jest jedynie orzeczenie dotyczące wysokości wynagrodzenia związanego z ustanowieniem służebności, to o dopuszczalności skargi kasacyjnej w zakresie roszczenia pieniężnego, które może być dochodzone odrębnie na ogólnych zasadach, decyduje wartość przedmiotu sporu związana z wysokością roszczenia pieniężnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2015 r., II CSK 4/15, nie publ.). Zgodnie z art. 398² § 1 zd. pierwsze k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy zł.

Z tych przyczyn skargę kasacyjną uczestnika należało odrzucić na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudence (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawca oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. Oczywiście zasadność skargi kasacyjnej upatrywał w tym, że problematyka zakresu terytorialnego pasa służebności przesyłu, koniecznego do korzystania z urządzeń przesyłowych jest w sposób jednoznaczny wyjaśniania w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zaś wadliwe ustanowienie przez sąd powszechny zakresu służebności przesyłu, umożliwia wykonywanie jedynie niewielkiej części uprawnień przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzeń przesyłowych, objętych treścią ustanowionego ograniczonego prawa rzeczowego.

Zarzucił naruszenie art. 305¹ k.c. w zw. z art. 305² § 2 k.c. przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że pas służebności przesyłu stanowi wyłącznie

obszar odpowiadający rzutowi na gruncie skrajnych przewodów napowietrznej linii elektroenergetycznej, podczas gdy służebność przesyłu polega na tym, że przedsiębiorca przesyłowy może korzystać z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń, w obszarze niezbędnym dla wykonywania wszystkich uprawnień objętych treścią ustanowionego prawa, co w konsekwencji doprowadziło do wadliwego ustanowienia służebności przesyłu w pasie szerokości całkowitej 6,4 m, to jest w pasie wyznaczonym rzutem na gruncie skrajnych przewodów linii przesyłowej, która umożliwia wyłącznie wykonywanie przesyłu energii oraz przechód po liniach, natomiast nie umożliwia wykonywania uprawnień objętych treścią służebności przesyłu w postaci; a) przejazdu odpowiednim sprzętem (przy szerokości słupów 3,45 m i 4,27 m - odległość między słupem energetycznym a granicą pasa służebności wynosi od 2,13 m do 2,95 m); b) wykonywania konserwacji i remontów - do czego niezbędny jest dojazd samochodu ciężarowego i posłużenie się podnośnikiem koszowym; c) wykonywanie modernizacji i przebudowy - do czego niezbędny jest znaczny obszar, w szczególności w sytuacji wymiany słupów energetycznych i wykonania dla nich nowych fundamentów.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia

(por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Skarżący nie wykazał jednak oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w powyższym rozumieniu. Ustanowiona w tej sprawie służebność przesyłu obejmuje swoim zakresem terytorialnym nie tylko grunt zajęty bezpośrednio pod urządzenia przesyłowe, ale też niezbędny pas komunikacyjny, umożliwiający dojście do tych urządzeń. W przypadku czterech słupów energetycznych wysokiego napięcia zlokalizowanych na nieruchomości wnioskodawcy służebność obejmuje grunt o powierzchni 364 m², tj. pod i w odległości 3 m wokół nich, zatem do szerokości słupów 3,45 m i 4,27 m należy dodać po 3 metry po obu stronach, czyli w miejscach tych słupów szerokość pasa służebnego wynosi od 9,45 do 10,27 m - k.286, 287, 332), co wynika z opinii biegłego sądowego J. K., na którą powołują się Sądy obu instancji. Pas o szerokości 3 metrów wokół, a z zarazem obok słupów jest wystarczający na przejazd technologiczny. Teren pod słupami i wokół nich o szerokości 3 metrów o łącznej powierzchni 364 m² został uznany za trwale wyłączony z użytkowania nieruchomości na cele rolnicze, co miało wpływ na wysokość zasądzzonego na rzecz powoda wynagrodzenia w kwocie 38 143 zł za ustanowienie służebności przesyłu, w którym jako jeden z jego składników uwzględniono tę okoliczność (wariant III k. 451, 459-462, 547-549). W pozostałym zakresie, tj. w odniesieniu do przebiegu linii energetycznej, szerokość pasa służebnego wynosi 6,4 m i odpowiada rzutowi na gruncie skrajnych przewodów linii przesyłowej. W tym przypadku dojazd do słupów energetycznych może odbywać się pasem pod liniami energetycznymi.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c.

jw

I.n